

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 13.02.2018 № 3-2

ЗВІТ
про результати аудиту ефективності використання та
розпорядження майном державного підприємства “Український
державний центр радіочастот”

Київ 2018

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА	3
ВСТУП.....	4
1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ УПРАВЛІННЯ ТА ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА “УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР РАДІОЧАСТОТ”	5
2. СТАН ВИКОНАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ КОМІСІЄЮ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЗВ’ЯЗКУ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ, ФУНКЦІЙ УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ УПРАВЛІННЯ.....	9
3. РЕЗУЛЬТАТИ ФІНАНСОВО – ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ВИКОРИСТАННЯ ТА РОЗПОРЯДЖЕННЯ МАЙНОМ.....	18
3.1 <i>Результати фінансово-господарської діяльності державного підприємства “Український державний центр радіочастот” та аналіз показників його фінансового стану.....</i>	<i>18</i>
3.2 <i>Використання та розпорядження майном державного підприємства “Український державний центр радіочастот”</i>	<i>21</i>
ВИСНОВКИ.....	28
ПРОПОЗИЦІЇ.....	32
Додатки.....	34

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення аудиту: План роботи Рахункової палати на 2018 рік.

Мета аудиту: встановлення фактичного стану справ щодо законності, своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень за напрямом аудиту; стану внутрішнього контролю; встановлення фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання державним підприємством “Український державний центр радіочастот” у 2016–2017 роках матеріальних та інших активів, розпорядження ними. Стан сплати підприємством податків, зборів та інших обов’язкових платежів. Аналіз рівня управління фінансово-господарською діяльністю державного підприємства “Український державний центр радіочастот”, досягнення визначених цілей та завдань.

Предмет аудиту: нормативно-правові акти, розпорядчі та інші документи за напрямом аудиту; рух коштів; статистична, фінансова звітність об’єктів аудиту, що відображають їх діяльність і стосуються предмета аудиту; управлінські рішення за напрямом аудиту; матеріали внутрішнього контролю. Порядок використання та розпорядження майном державного підприємства “Український державний центр радіочастот” (2016 рік та січень-вересень 2017 року, жовтень-грудень 2017 року (оперативні дані)); аналіз використання доходів, одержаних від реалізації продукції, робіт, послуг та інших видів господарської діяльності; капітальних вкладень; коштів, отриманих з інших джерел, що не заборонені законодавством України.

Об’єкти аудиту: Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв’язку та інформатизації (далі – НКРЗІ), державне підприємство “Український державний центр радіочастот” (далі – УДЦР, підприємство).

Початкові обмеження щодо проведення аудиту:

часові: 2016–2017 роки (жовтень-грудень - оперативні дані);

географічні – м. Київ.

Термін проведення аудиту та підготовки Звіту: 15.11.2017–06.02.2018.

Критерії, які використовувалися у ході аудиту:

- *щодо результативності:* ступінь досягнення УДЦР визначених статутом цілей та максимального результату за рахунок мінімально необхідних витрат матеріальних і фінансових ресурсів, їх повнота та відповідність законодавству, а також встановленим нормативам; повнота сплати податків, зборів, інших платежів, що мають фінансові наслідки для державного бюджету; рівень збереження активів;

- *щодо економності:* стан досягнення об’єктом аудиту (УДЦР) запланованих результатів за рахунок використання мінімального обсягу коштів;

- *щодо законності:* відповідність управлінських рішень об’єктів аудиту положенням чинного законодавства.

Методи збирання даних: аналіз нормативно-правових, розпорядчих актів, пов’язаних з предметом аудиту; аналіз документів щодо організації роботи та виконання покладених на об’єкти аудиту завдань; перевірка

фінансових планів та звітів про їх виконання, первинних бухгалтерських, фінансових, статистичних та інших документів, які є підставою для здійснення операцій з матеріальними та іншими активами, правильності їх відображення в бухгалтерському обліку та звітності; отримання пояснень посадових осіб об'єктів аудиту; матеріали попередніх перевірок контролюючих органів і дані внутрішнього та зовнішнього аудиту об'єктів аудиту; моніторинг повідомлень засобів масової інформації з питань аудиту.

За результатами аудиту **складено 2 акти.**

ВСТУП

Державне підприємство “Український державний центр радіочастот” відноситься до сфери управління НКРЗІ, належить до об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави¹, та включене до реєстрів великих платників податків у 2016–2018 роках². УДЦР здійснює такі види діяльності: *присвоєння радіочастот та ведення реєстру таких присвоєнь, видача дозволів на їх експлуатацію; проведення радіочастотного моніторингу використання радіочастотного ресурсу України; здійснення заходів щодо забезпечення електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів (РЕЗ), випромінювальних пристроїв (ВП) і виявлення та усунення дії джерел радіозавад, а також інші види діяльності, пов'язані з користуванням радіочастотним ресурсом України*³.

Частина повноважень УДЦР пов'язана із виконанням завдань загальнодержавного характеру і забезпечує захист радіочастотного і частотно-орбітального ресурсу держави на міжнародному рівні. УДЦР бере участь у роботі міжнародних організацій радіозв'язку і з 2008 року є членом Міжнародного союзу електрозв'язку (МСЕ).

Рівень розвитку та технічного оснащення УДЦР відповідає самим сучасним європейським вимогам, і підприємство відіграє важливу роль у впровадженні в Україні радіотехнології третього покоління 3G і системи рухомого (мобільного) зв'язку четвертого покоління. В УДЦР розгорнута станція супутникового моніторингу “GeoMon”, яка за оцінками експертів вважається найсучаснішою в країнах Європи та СНД. До складу УДЦР входить створений за європейським зразком Центр з сертифікації (ЦС), і на сьогодні це єдиний в Україні орган, здатний провести оцінку відповідності РЕЗ, призначених для експорту. За оцінками іноземних експертів в УДЦР створено одну з кращих в Європі систему технічного радіоконтролю. Її оснащено сучасними автоматизованими комплексами, які дозволяють контролювати

¹ Перелік таких об'єктів затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2015 № 83.

² Затверджені наказами Державної фіскальної служби України від 08.09.2016 № 681, від 26.12.2016 № 1036 і від 26.09.2017 № 632.

³ Користування радіочастотним ресурсом – діяльність, пов'язана із застосуванням радіоелектронних засобів та/або випромінювальних пристроїв, що випромінюють електромагнітну енергію в навколишній простір у межах радіочастотного ресурсу.

використання радіочастотного ресурсу всіх радіотехнологій, що використовуються в Україні.

До складу УДЦР входить головне підприємство та дев'ять регіональних філій: Західна, Карпатська, Подільська, Північно-Східна, Центральна, Південна, Донецька, Кримська, Луганська.

1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ УПРАВЛІННЯ ТА ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА “УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР РАДІОЧАСТОТ”

НКРЗІ утворена на виконання Закону України від 18.11.2003 № 1280 “Про телекомунікації” Указом Президента України від 23.11.2011 № 1067 і є державним колегіальним органом, підпорядкованим Президенту України, підзвітним Верховній Раді України. Вона є органом державного регулювання, зокрема, у сфері телекомунікацій і користування радіочастотним ресурсом. У визначеній сфері НКРЗІ здійснює повноваження органу ліцензування, дозвільного органу, регуляторного органу та органу державного нагляду (контролю). Відповідно до затвердженого цим же Указом Положення НКРЗІ, зокрема, встановлює тарифи на роботи (послуги) УДЦР і розміри плати за видачу документів дозвільного характеру; здійснює управління та контроль за діяльністю УДЦР; виконує функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери її управління.

УДЦР утворено відповідно до Закону України від 01.06.2000 № 1770 “Про радіочастотний ресурс України”⁴ (далі – Закон № 1770). Згідно з частиною першою статті 16 Закону № 1770 УДЦР належить до сфери управління національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, і здійснює свою діяльність на підставі статуту, який затверджується НКРЗІ. Згідно із статутом УДЦР є державним унітарним, комерційним підприємством, заснованим на державній власності. У статуті зазначається, що УДЦР є правонаступником Українського державного центру радіочастот та нагляду за зв'язком (Центр “Укрчастотнагляд”) Державного комітету зв'язку та інформатизації, державного підприємства “Український державний центр радіочастот” Міністерства транспорту та зв'язку України.

Слід зазначити, що ДП “Український державний центр радіочастот та нагляду за зв'язком” ще у 2004 році⁵ реорганізоване в УДЦР. Однак до переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, затвердженого Законом України від 07.07.1999 № 847, зміни в частині назви підприємства та органу управління не вносилися.

⁴ У редакції Закону України від 24.06.2004 № 1876 “Про внесення змін до Закону України “Про радіочастотний ресурс України”.

⁵ Згідно із Законом України від 24.06.2004 № 1876 “Про внесення змін до Закону України “Про радіочастотний ресурс України” (пункт 5 розділу ІХ “Прикінцеві положення”).

Довідково. Кабінетом Міністрів України (розпорядження від 01.08.2005 № 300-р) УДЦР із сфери управління Міністерства транспорту та зв'язку України передано до сфери управління Національної комісії з питань регулювання зв'язку, а в 2012 році (розпорядження від 22.02.2012 № 95-р) – до сфери управління НКРЗІ.

Аудит засвідчив, що між Законом № 1770, який регулює діяльність УДЦР, і спеціальними законами є **законодавча неузгодженість**.

Зокрема, відповідно до Законів України від 06.09.2005 № 2806 “Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності” (далі – Закон № 2806) та від 06.09.2012 № 5203 “Про адміністративні послуги” (далі – Закон № 5203) дозвільними органами є суб'єкти надання адміністративних послуг, їх посадові особи, уповноважені відповідно до закону видавати документи дозвільного характеру; суб'єктами надання адміністративної послуги є орган виконавчої влади, інший державний орган, орган влади АР Крим, орган місцевого самоврядування, їх посадові особи, державний реєстратор, суб'єкт державної реєстрації, уповноважені відповідно до закону надавати адміністративні послуги.

Водночас Законом № 1770 (статті 16, 41 і 42) передбачена видача УДЦР висновків щодо електромагнітної сумісності і дозволів на експлуатацію радіоелектронного засобу або випромінювального пристрою, які віднесені до документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності згідно з Переліком документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затвердженим Законом України від 19.05.2011 № 3392.

Зважаючи на наведене, **норми Закону № 1770 (статті 16, 41 і 42) не узгоджуються із нормами законів України № 2806 та № 5203, згідно з якими підприємства (у т.ч. державні, яким є УДЦР) не є дозвільними органами та суб'єктами надання адмінпослуг і, відповідно, не можуть видавати документи дозвільного характеру у сфері господарської діяльності.**

УДЦР надав до аудиту роз'яснення Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва (вих. від 06.12.2012 № 5992/0/20-12), у якому зазначено, що користування радіочастотним ресурсом не є видом господарської діяльності, а дозволи на експлуатацію РЕЗ є суто технічними документами, а не документами дозвільного характеру в сфері господарської діяльності. Національна комісія з питань регулювання зв'язку ще у 2012 році пропонувала виключити їх із переліку.

Довідково. У вказаному листі Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва зазначено, що Національна комісія з питань регулювання зв'язку, як регулятор, у 2012 році зверталася до Адміністрації Президента України з пропозицією виключення із переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затвердженого Законом України від 19.05.2011 № 3392, позиції 13 (висновок щодо електромагнітної сумісності) та позиції 39 (дозвіл на експлуатацію РЕЗ або ВП), як такі, що за своєю суттю не належать до документів дозвільного характеру.

Слід зазначити, що із статті 29 Закону № 1770 виключено⁶ норми щодо дозволу на реалізацію в Україні РЕЗ та ВП. Також з 26.07.2014 набрав чинності Закон України від 09.04.2014 № 1193 *“Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення кількості документів дозвільного характеру”*, яким, зокрема, із статті 29 Закону № 1770 виключено норми щодо видачі УДЦР дозволу на ввезення з-за кордону в Україну РЕЗ та ВП.

Згідно з цими змінами викладено у новій редакції пункт 24 Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затвердженого Законом № 3392, та виключено пункт 60 щодо дозволу на реалізацію радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв.

Водночас **затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.05.2011 № 668-р перелік платних адміністративних послуг, які надаються Національною комісією з питань регулювання зв'язку та державним підприємством “Український державний центр радіочастот” у частині видачі дозволу на ввезення з-за кордону в Україну РЕЗ та ВП та дозволу на реалізацію в Україні РЕЗ та ВП, не приведено у відповідність із вимогами Закону № 1770 (із змінами), із статті 29 якого виключено норми щодо видачі таких документів УДЦР.**

Згадане розпорядження також не приведене у відповідність із указами Президента України⁷, оскільки містить посилання на ліквідовану **Національну комісію** з питань регулювання зв'язку. Крім того, враховуючи скорочення кількості документів дозвільного характеру (зокрема, дозволу на ввезення з-за кордону в Україну РЕЗ та ВП, який надавався УДЦР), **не приведено у відповідність із вимогами Закону № 1770:**

- Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, затверджене Указом Президента України від 23.11.2011 № 1067, в частині повноваження НКРЗІ встановлювати розміри плати за видачу, зокрема, дозволів на ввезення з-за кордону РЕЗ та ВП;
- рішення Національної комісії з питань регулювання зв'язку України від 05.02.2009 № 1338 *“Про затвердження Положення про надання дозволів на ввезення з-за кордону в Україну радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв”*, зареєстроване у Міністерстві юстиції України 17.03.2009 за № 242/16258.

Відповідно до Закону № 1770 та статуту УДЦР за дорученням Голови НКРЗІ **бере участь у здійсненні державного нагляду** за дотриманням законодавства про радіочастотний ресурс України. **Зазначене не узгоджується з нормами Закону України від 05.04.2007 № 877 “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності”** (далі – Закон № 877), згідно з яким під державним наглядом (контролем) розуміється

⁶ Законом України від 05.07.2011 № 3566 *“Про внесення змін до деяких законів України щодо спрощення умов доступу на ринок телекомунікаційних послуг”*.

⁷ Укази Президента України від 23.11.2011 № 1065 *“Про ліквідацію Національної комісії з питань регулювання зв'язку України”*, від 23.11.2011 № 1067 *“Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації”*.

виключно діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, державних колегіальних органів.

На опрацюванні у Верховній Раді України знаходиться проект Закону України “Про радіочастотний ресурс України” (реєстр. номер 5051 від 17.02.2017, внесений народними депутатами України Данченко О. І., Матушко О. О., Семенухою Р. С.). Цим законопроектом виключно до повноважень національного регулятора у сфері користування радіочастотним ресурсом України (таким органом є НКРЗІ) віднесено здійснення державного нагляду за користуванням радіочастотним ресурсом. Законопроектом також пропонується, зокрема, скасувати висновок щодо електромагнітної сумісності та дозвіл на експлуатацію РЕЗ і ВП загальних користувачів радіочастотного ресурсу.

Правові основи управління об’єктами державної власності визначені Законом України від 21.09.2006 № 185 “Про управління об’єктами державної власності” (далі – Закон № 185). Згідно із статтею 1 цього Закону управління об’єктами державної власності – це здійснення Кабінетом Міністрів України та уповноваженими ним органами, іншими суб’єктами, визначеними цим Законом, повноважень щодо реалізації прав держави як власника таких об’єктів, пов’язаних з володінням, користуванням і розпорядженням ними, у межах, визначених законодавством України, з метою задоволення державних та суспільних потреб.

Відповідно до статті 3 Закону № 185 об’єктами управління державної власності є, зокрема майно, передане державним комерційним підприємствам, установам та організаціям. Законом № 185 до суб’єктів управління об’єктами державної власності віднесені, зокрема, міністерства, інші органи виконавчої влади та державні колегіальні органи (далі – уповноважені органи управління) та визначені їх повноваження.

Слід зазначити, що норми Закону № 185 поширено на державні колегіальні органи з 20.07.2014 (із змінами, внесеними Законом України від 05.06.2014 № 1323). Водночас низка нормативних актів не була приведена у відповідність з його вимогами. В результаті **ці вимоги не поширюються на державні колегіальні органи**, до яких належить НКРЗІ. Зокрема, до нормативно-правових актів, які регулюють відносини центральних органів виконавчої влади, а також інших органів державної влади, як суб’єктів управління, з державними підприємствами належить:

- Порядок подання фінансової звітності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419 (пункт 8);
- Порядок затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи, затверджений постановою Кабінету Міністрів України 11.05.2011 № 560;
- постанова Кабінету Міністрів України від 19.05.1999 № 859 “Про умови і розміри оплати праці керівників підприємств, заснованих на державній, комунальній власності, та об’єднань державних підприємств”;

- постанова Кабінету Міністрів України від 19.03.1993 № 203 *“Про застосування контрактної форми трудового договору з керівником підприємства, що є у державній власності”*;

- Типове положення про виплату матеріальної винагороди за ефективне управління державним майном керівникам державних підприємств та об'єднань державних підприємств, затверджене спільним наказом Мінсоцполітики, Мінфіну, Мінекономіки від 25.11.2005 № 390/851/457.

За інформацією НКРЗІ, під час виконання покладених на неї завдань щодо управління державним майном в окремих випадках, не врегульованих законодавством, вона вирішує питання відповідно до законодавчих актів, якими врегульовані відносини у сфері управління державним майном центральних органів виконавчої влади. Водночас, згідно з поясненням УДЦР, нормативні акти, які не регулюють відносини колегіальних органів з державними підприємствами, зокрема, постанова Кабінету Міністрів України від 19.03.1993 № 203, не поширюються на НКРЗІ в цілому та мають виключно рекомендаційний характер.

Слід зазначити, що у пункті 2 постанови Кабінету Міністрів України від 19.03.1993 № 203 державні колегіальні органи дійсно не передбачені. Разом з тим з 14.01.2016 набрали чинності зміни, внесені до пункту 1² постанови Кабінету Міністрів України від 03.09.2008 № 777 *“Про проведення конкурсного відбору керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки”*.⁸ Згідно з цими змінами контракт з керівником суб'єкта господарювання державного сектору економіки укладається міністерством, Фондом державного майна, іншим органом, що здійснює управління об'єктами державної власності, у порядку, передбаченому постановами Кабінету Міністрів України від 19.03.1993 № 203 *“Про застосування контрактної форми трудового договору з керівником підприємства, що є у державній власності”* і від 02.08.1995 № 597 *“Про Типову форму контракту з керівником підприємства, що є у державній власності”*, та статутом зазначеного суб'єкта.

2. СТАН ВИКОНАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ КОМІСІЄЮ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЗВ'ЯЗКУ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ, ФУНКЦІЙ УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ УПРАВЛІННЯ

Відповідно до затвердженого НКРЗІ⁹ розподілу функцій між членами НКРЗІ: управління об'єктами державної власності, що належать до сфери НКРЗІ, з 02.10.2014 покладено на члена НКРЗІ СклярOVA О. І.; управління та контроль за діяльністю УДЦР з 02.10.2014 – на члена НКРЗІ Мазура В. О., з 01.08.2016 – на члена НКРЗІ Бісюка О. А.

За виконання вказаних вище функцій відповідають, зокрема:

⁸ Згідно із постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1180.

⁹ Наказ НКРЗІ від 02.10.2014 № 123/нк із змінами, внесеними наказами від 18.11.2014 № 136/нк, від 01.08.2016 № 96/нк.

- Управління фінансового забезпечення НКРЗІ¹⁰, одним із основних завдань якого є забезпечення формування пропозицій щодо управління майном, затвердження і супроводження виконання фінансового плану УДЦР. До його функцій віднесено також винесення на розгляд НКРЗІ проектів рішень та матеріалів з питань щодо списання, відчуження основних засобів УДЦР та його філій.

- Управління персоналу НКРЗІ¹¹, до функцій якого, зокрема, віднесено разом з іншими структурними підрозділами НКРЗІ проведення роботи щодо укладання, продовження строку дії, розірвання контрактів з керівниками підприємств, що належать до сфери управління НКРЗІ, а також участь у заходах з перевірки виконання умов контрактів;

- Структурний підрозділ з проведення внутрішнього аудиту НКРЗІ¹², основними завданнями якого є надання Голові НКРЗІ об'єктивних і незалежних висновків та рекомендацій щодо: функціонування системи внутрішнього контролю та її удосконалення в НКРЗІ та УДЦР; удосконалення системи управління в НКРЗІ та УДЦР; запобігання фактам незаконного та неефективного використання бюджетних коштів в НКРЗІ та УДЦР; запобігання виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності НКРЗІ та УДЦР.

У періоді, що підлягав аудиту, НКРЗІ було проведено один контрольний захід, який стосувався перевірки діяльності УДЦР¹³ (за період з 01.01.2015 по 01.04.2016). Станом на грудень 2016 року всі заходи з усунення виявлених порушень виконано (за інформацією НКРЗІ).

Згідно з Критеріями визначення ефективності управління об'єктами державної власності, затвердженими Кабінетом Міністрів України¹⁴, оцінка результатів діяльності суб'єктів господарювання проводиться з урахуванням показників фінансово-господарської діяльності та виконання фінансових планів; показників стану активів; показника зношеності основних засобів, коефіцієнтів фінансової стійкості, покриття боргу, платоспроможності.

Відповідно до пункту 9 цих Критеріїв, залежно від показників, досягнених суб'єктом господарювання, управління об'єктами державної власності суб'єктами управління може оцінюватися як позитивне, задовільне або негативне.

Проведений в ході аудиту аналіз діяльності УДЦР (наведений у розділі III Звіту) свідчить про загальну позитивну оцінку управління

¹⁰ Положення про Управління фінансового забезпечення НКРЗІ затверджене наказом від 04.07.2017 № 85/НК; попереднє положення – наказом від 22.08.2016 № 109/нк.

¹¹ Положення про Управління персоналу НКРЗІ затверджене наказом НКРЗІ від 26.10.2016 № 141/НК із змінами, внесеними наказом від 03.04.2017 № 53/нк.

¹² Положення про Структурний підрозділ з проведення внутрішнього аудиту НКРЗІ затверджене наказом від 28.05.2012 № 69/нк.

¹³ Наказ Голови НКРЗІ від 21.04.2016 № 50/нк.

¹⁴ Постанова Кабінету Міністрів України від 19.06.2007 № 832 “Про затвердження Порядку здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності та критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності”.

підприємством за 2016–2017 роки. Водночас окремі **функції з управління** об'єктами державної власності **УДЦР здійснювалися НКРЗІ неналежним чином.**

Стан виконання НКРЗІ повноважень уповноваженого органу управління такий.

- *Затвердження статуту підприємства, контроль за його дотриманням* (пункт 3 частини першої статті 6 Закону № 185).

Статут УДЦР (нова редакція) затверджено рішенням НКРЗІ від 22.07.2014 № 489. У 2014 році до статуту двічі вносилися зміни. У 2017 році статут УДЦР викладено в новій редакції¹⁵.

Щодо здійснення контролю за дотриманням статуту Підприємства НКРЗІ зазначила, що чинним законодавством України прямо не передбачено способу здійснення такого контролю.

За поясненням НКРЗІ, відповідно до вимог статті 57 Господарського кодексу України НКРЗІ в статуті УДЦР визначила перелік питань, що потребують отримання рішень НКРЗІ як уповноваженого органу управління.

Також НКРЗІ вважає, що вона здійснює контроль за дотриманням статуту УДЦР під час опрацювання матеріалів, поданих для прийняття НКРЗІ рішень у межах повноважень уповноваженого органу управління (зокрема, щодо фінансових планів, списання, відчуження, передачі державного майна), підготовки інформації до Уряду, Мінекономрозвитку, Фонду держмайна з питань, пов'язаних з управлінням державним майном.

- *Стратегічні плани розвитку підприємства, затвердження інвестиційних планів та контроль за їх виконанням*

До 25.06.2016, згідно з пунктом 5 частини першої статті 6 Закону № 185 передбачалося, що уповноважені органи управління розробляють та затверджують стратегічні плани розвитку державних підприємств, здійснюють контроль за їх виконанням. З 25.06.2016¹⁶ ці органи лише затверджують стратегічні плани розвитку державних унітарних підприємств і здійснюють контроль за їх виконанням.

Ігноруючи норми Закону № 185 щодо розробки уповноваженим органом стратегічних планів, **НКРЗІ не розробляла такі плани.** Розроблений та направлений на погодження НКРЗІ Стратегічний план розвитку УДЦР на 2015–2019, 2015–2024 роки затверджено 14.04.2015¹⁷.

При цьому Стратегічний план не містить конкретних термінів виконання основних завдань щодо реалізації кожної визначеної стратегічної цілі **та очікуваних результатів** досягнення поставлених цілей. **Зазначене унеможлиблює здійснення НКРЗІ контролю за його виконанням.**

¹⁵ Затверджено рішенням НКРЗІ від 05.09.2017 № 460.

¹⁶ Закон України від 02.06.2016 № 1405 “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо управління об'єктами державної та комунальної власності”.

¹⁷ Рішення НКРЗІ від 14.04.2015 № 211.

Фактично, НКРЗІ не здійснювала покладеного на неї Законом № 185 контролю за виконанням Стратегічного плану УДЦР, аргументуючи це тим, що *“нормативними документами не передбачено форми звітування щодо контролю за виконанням показників стратегічного плану розвитку”*.

НКРЗІ також зазначила, що *“у фінансовому плані показники фінансово-господарської діяльності співпадають з показниками стратегічного плану розвитку...здійснюється супровід виконання стратегічного плану розвитку через наступні звіти: звіт про виконання фінансового плану УДЦР; інформаційно-аналітичні матеріали щодо ефективності управління об'єктами державної власності; інформаційні-аналітичні матеріали щодо коефіцієнтного аналізу фінансово-господарської діяльності”*.

Водночас згаданий Стратегічний план за своєю суттю та змістом відрізняється від фінансового плану на рік і містить значно більший обсяг інформації.

Крім того, УДЦР та НКРЗІ не застосовували норми Методичних рекомендацій з питань методологічного забезпечення складання середньо- та довгострокових стратегічних планів розвитку державних підприємств, державних акціонерних товариств та господарських структур¹⁸, згідно з якими у разі необхідності стратегічний план розвитку суб'єкта господарювання щороку до 1 травня коригується за підсумками минулого календарного року шляхом унесення змін до нього.

Протягом 2015–2017 років зміни до Стратегічного плану не вносилися. В результаті показники Стратегічного плану відрізняються від показників фінансових планів на 2016 та 2017 роки.

Пунктом 6 частини першої статті 6 Закону № 185 передбачено, що уповноважені органи управління затверджують річні інвестиційні плани державних підприємств, що належать до сфери їх управління, інвестиційні плани на середньострокову перспективу (3–5 років) та здійснюють контроль за їх виконанням.

НКРЗІ¹⁹ затвердила Інвестиційний план УДЦР на 2015–2017 роки, термін дії якого закінчився. Станом на 01.01.2018 Інвестиційний план УДЦР на середньострокову перспективу був відсутній.

Також, в порушення вимог законодавства, НКРЗІ не затвердила річних інвестиційних планів УДЦР на 2016, 2017 роки. Такі плани УДЦР не склалися. Відсутність інвестиційних планів унеможливила здійснення уповноваженим органом управління контролю за їх виконанням.

- *Затвердження річних фінансових планів та здійснення контролю за їх виконанням (пункт 6 частини першої статті 6 Закону № 185)*

Відповідно до статті 75 Господарського кодексу України основним плановим документом державного комерційного підприємства є фінансовий

¹⁸ Затвержені наказом Мінекономрозвитку від 14.08.2013 № 971.

¹⁹ Рішення НКРЗІ від 27.01.2015 № 54.

план, який підлягає затвердженню до 1 вересня року, що передує плановому. Аналогічний термін для затвердження фінансового плану встановлений також Порядком складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затвердженим наказом Мінекономрозвитку від 02.03.2015 № 205 (далі – Порядок № 205).

Фактично фінансовий план УДЦР на 2016 рік затверджено НКРЗІ з недотриманням нормативно визначеного терміну (рішення НКРЗІ від 08.09.2015 № 469). Фінансовий план УДЦР на 2017 рік затверджено рішенням НКРЗІ від 14.06.2016 № 308.

Порядок № 205 установив двотижневий термін для здійснення уповноваженим органом управління аналізу проекту фінансового плану, прийняття рішення щодо його затвердження/повернення на доопрацювання та письмового повідомлення підприємства про прийняте рішення (пункт 5).

У 2015 році проект фінансового плану УДЦР на 2016 рік надсилався до НКРЗІ двічі²⁰, при цьому **НКРЗІ не повідомляла УДЦР у письмовій формі про прийняте рішення щодо затвердження або повернення на доопрацювання проекту фінплану, оскільки НКРЗІ такого рішення не приймала.** Зазначене унеможливило перевірку дотримання НКРЗІ двотижневого терміну, встановленого для здійснення аналізу проекту фінансового плану підприємства.

УДЦР при складанні фінансових планів не застосовував Рекомендації щодо складання фінансового плану підприємства та звіту про його виконання, підготовки пояснювальних записок до них (додаток 2 до Порядку № 205, який носить рекомендаційний характер) в частині, що стосується обов'язкового надання плану заходів з підвищення операційної ефективності підприємства строком на три роки. Такий план заходів УДЦР не складався.

Довідково. План заходів з підвищення операційної ефективності підприємства повинен містити заходи щодо оптимізації витрат на виробництво, адміністративно-управлінський персонал, підвищення ефективності використання основних виробничих фондів і трудових ресурсів, збільшення прибутку та бюджетний ефект для держави від упровадження цих заходів, зокрема: суми збільшення надходжень до державного бюджету, скорочення бюджетного субсидювання тощо.

Також УДЦР не застосовував вказані вище Рекомендації в частині формування капітальних інвестицій фінансових планів на основі інвестиційних планів. У результаті показники фінансових планів на 2016–2017 роки не відповідають показникам затвердженого інвестиційного плану (на три роки).

- *Призначення на посаду керівника державного унітарного підприємства, в якому не утворено наглядову раду, укладення з ним контракту та здійснення контролю за дотриманням його вимог (пункт 4 частини першої статті 6 Закону № 185 із змінами, внесеними Законом України від 02.06.2016 № 1405).*

Рішенням НКРЗІ від 20.02.2015 № 93 за результатами конкурсного відбору на посаду генерального директора УДЦР призначено Корсуна В. І.,

²⁰ Листи УДЦР від 29.05.2015 № 07-01/5527 та від 09.07.2015 № 07-01/7733.

контракт з яким укладено 23.02.2015, з урахуванням погодження його кандидатури Головою Київської міськдержадміністрації. Згідно з контрактом Корсуна В. І. призначено на посаду генерального директора УДЦР на термін з 23.02.2015 до 23.02.2020.

Згідно з контрактом (пункт 1) керівник зобов'язується здійснювати поточне управління підприємством, забезпечувати його високоприбуткову діяльність, ефективне використання і збереження закріпленого за ним державного майна, а орган управління майном зобов'язується створювати належні умови для матеріального забезпечення та організації праці керівника.

Відповідно до пункту 7 контракту керівник забезпечує виконання показників ефективності використання державного майна і прибутку, а також майнового стану підприємства згідно з додатком 1 до контракту. Значення цих показників на 2016 рік та 2017 рік визначалися додатковими угодами²¹.

Звіт про виконання показників, передбачених контрактом, керівник щокварталу (пункт 8 контракту) подає НКРЗІ за формою згідно з додатком 2 до контракту. У разі невиконання передбачених контрактом показників разом із звітом подається пояснення щодо причин їх невиконання.

Під час укладання контракту НКРЗІ не застосовувала окремі вимоги Положення про порядок укладання контракту з керівником підприємства, що є у державній власності, при найманні на роботу²²:

- **показники** додатка 1 до контракту не приведено у відповідність із показниками фінансових планів на 2016 та 2017 рік (із змінами) (пункт 10);
- контрактом не передбачено обов'язкового підвищення кваліфікації або перепідготовки керівника УДЦР протягом терміну дії контракту (але не рідше одного разу на 5 років) (пункт 9).

Крім того, у контракті (додаток 1) враховано лише один показник із семи, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 19.03.1993 № 203, якою затверджено вказаний вище порядок.

У цілому НКРЗІ у 2016–2017 роках забезпечила здійснення контролю за дотриманням умов контракту. Водночас **в порушення пункту 8 контракту генеральний директор УДЦР, при поданні²³ до НКРЗІ звіту про виконання показників за IV кв. 2016 року, не надав пояснення щодо причин невиконання показника ефективності використання державного майна і прибутку за IV кв. 2016 року, а саме показника чистого прибутку.** У запланованих на IV кв. “-2,2 млн грн” цей показник становив за даними звіту “-9,8 млн грн”, однак за підсумками 2016 року перевиконаний на 16,1 млн гривень. Таке пояснення надано лише в ході аудиту.

Крім того, генеральний директор УДЦР подавав до НКРЗІ звіти про виконання у 2016–2017 роках показників ефективності використання державного майна і прибутку, а також майнового стану підприємства,

²¹ Додаткові угоди від 01.02.2016 № 1, від 22.06.2016 № 2, від 26.01.2017 № 3.

²² Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 19.03.1993 № 203.

²³ Лист УДЦР від 06.03.2017 № 80/16.2/3087.

передбачених контрактом, з **недотриманням термінів, визначених пунктом 2 постанови Уряду від 02.08.1995 № 597²⁴** (пізніше на 4–13 робочих днів). Від цих показників залежить встановлення квартальних та річних розмірів премій генерального директора²⁵.

НКРЗІ²⁶ під час затвердження Положення про виплату матеріальної винагороди за підсумками роботи за рік за ефективно управління державним майном генеральному директору УДЦР **не застосовувала показники Типового положення** про виплату матеріальної винагороди за ефективно управління державним майном керівникам державних підприємств та об'єднань державних підприємств²⁷ (пункт 4).

Наприклад, НКРЗІ визначила такі показники, як недопущення простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості за звітний рік, у той час як Типовим положенням передбачено зменшення загального обсягу дебіторської та кредиторської заборгованості, порівняно з минулим звітним періодом, а не лише відсутність простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості.

НКРЗІ²⁸ затвердила Положення про встановлення умов, критеріїв, диференційованих показників та розміру посадового окладу генеральному директору УДЦР з недотриманням терміну, визначеного підпунктом 1 пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 1034²⁹ (пізніше на 19 місяців). У період до затвердження цього положення УДЦР керувалося постановою Кабінету Міністрів України від 19.05.1999 № 859 *“Про умови і розмір оплати праці керівників підприємств, заснованих на державній, комунальній власності, та об'єднань державних підприємств”*.

Крім того, з **порушенням вимог абзацу другої частини п'ятої статті 8 Закону України від 16.07.1999 № 996 “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та пункту 1 розділу II Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій підприємств державного, комунального секторів економіки і господарських організацій, які володіють та/або користуються об'єктами державної, комунальної власності³⁰ наказ УДЦР від 31.12.2013 № 698 “Про організацію бухгалтерського, податкового обліку та облікову політику УДЦР на 2014 рік”** (далі – облікова політика) станом на 01.01.2018 **НКРЗІ не погоджено.**

²⁴ Постанова Кабінету Міністрів України від 02.08.1995 № 597 *“Про Типову форму контракту з керівником підприємства, що є у державній власності”*.

²⁵ Положення про преміювання генерального директора Державного підприємства УДЦР, затверджене рішенням НКРЗІ від 16.02.2016 № 84.

²⁶ Рішення НКРЗІ від 16.02.2016 № 83.

²⁷ Затверджено спільним наказом Мінсоцполітики, Мінфіну, Мінекономіки від 25.11.2005 № 390/851/457.

²⁸ Рішення НКРЗІ від 15.08.2017 № 436.

²⁹ Постанова Кабінету Міністрів України *“Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 2 серпня 1995 р. № 597 і від 19 травня 1999 р. № 859”*

³⁰ Затверджене наказом Мінфіну від 19.12.2006 № 1213 (із змінами).

Вказаний вище наказ, яким затверджено облікову політику УДЦР, потребує приведення у відповідність із нормами діючого законодавства, оскільки містить посилання на пункти статей Податкового кодексу України, які з 01.01.2015 викладені в новій редакції, та посилається на документи, які втратили чинність³¹.

• Забезпечення проведення щорічних незалежних аудиторських перевірок фінансової звітності державних унітарних підприємств та погодження державним унітарним підприємствам, у яких не утворено наглядову раду, укладення таких договорів (пункти 8 та 8¹ частини першої статті 6 Закону № 185 з червня 2016 року).

НКРЗІ забезпечила проведення незалежних аудиторських перевірок УДЦР. На веб-сайті УДЦР розміщені звіти за 2015 та 2016 роки незалежних аудиторів ТОВ Аудиторська фірма “ПрайсвотерхаусКуперс (Аудит)”.

Згідно із звітом незалежних аудиторів за 2016 рік фінансова звітність УДЦР станом на 31.12.2016 відображає достовірно, в усіх суттєвих аспектах його фінансовий стан, фінансові результати та рух грошових коштів за 2016 фінансовий рік відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Щодо погодження укладених договорів НКРЗІ зазначила, що договір щодо перевірки фінансової звітності УДЦР за 2016 рік укладено 29.12.2015 – до внесення змін до Закону № 185, а проект договору на проведення незалежної аудиторської перевірки УДЦР за 2017 рік – очікується для погодження.

Фактично, УДЦР уклав договір на проведення ТОВ “БДО” незалежного аудиту річної фінансової звітності за 2017 рік та за 2018 рік **без погодження з НКРЗІ проекту цього договору**. НКРЗІ погодила³² його укладання в ході аудиту (через 2,5 місяці після підписання договору).

• Надання орендодавцям об’єктів державної власності згоди на оренду державного майна та організація контролю за його використанням (пункти 30 і 32 частини першої статті 6 Закону № 185).

Стаття 6 Закону України “Про управління об’єктами державної власності” передбачає погодження орендодавцями оренди об’єктів державної власності з органом, уповноваженим управляти державним майном, **не розподіляючи його на нерухоме та індивідуально визначене**.

У той же час відповідно до Закону України від 10.04.1992 № 2269 “Про оренду державного та комунального майна” (частина четверта статті 9) заява

³¹ Рішення НКРЗІ від 18.04.2013 № 231, яким затверджено положення, що визначало порядок фінансування матеріальної винагороди керівнику підприємства за ефективне управління державним майном (втратило чинність на підставі рішення НКРЗІ від 16.02.2016 № 83), Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затверджена наказом Мінфіну від 11.08.1994 № 69 (втратила чинність з 01.01.2015 на підставі наказу Мінфіну від 02.09.2014 № 879).

³² Рішення НКРЗІ від 12.12.2017 № 634.

про оренду майна не потребує узгодження з органом, уповноваженим управляти майном, у разі оренди окремого індивідуально визначеного майна, крім нерухомого. З цих причин НКРЗІ не погоджувала договори оренди індивідуально визначеного майна (5 договорів).

Довідково. Станом на 01.01.2018 на офіційному веб-сайті Фонду державного майна України розміщено розроблений ним проект Закону України “Про оренду державного і комунального майна” (нова редакція), яким передбачено погодження з уповноваженим органом управління договорів оренди нерухомого і рухомого майна.

Відсутність контролю з боку уповноваженого органу за передачею в оренду рухомого майна **створює передумови для зловживань з боку підприємства.** Наприклад, УДЦР придбав за власні кошти обладнання для їдальні на суму 84,2 тис. грн (у 2004 році – 5,1 тис. грн, 2005 році – 24,9 тис. грн, 2010 році – 54,2 тис. грн) з подальшою їх передачею в оренду для потреб ФОП Хребтова О. Ю. за договорами від 03.09.2007 № 307 та від 01.09.2010 № 307.1-О, укладеними колишнім керівником УДЦР Слободяннюком П. В.

НКРЗІ шляхом погодження умов проектів договорів оренди відповідними рішеннями надавала згоду на оренду нерухомого майна, що належить до державної власності та перебуває на балансі УДЦР. Протягом 2016, 2017 років **НКРЗІ** розглянула та погодила³³ умови чотирьох проектів договорів (оренди), з яких лише два в подальшому були укладені.

При цьому в окремих випадках **НКРЗІ надсилала висновки** про умови договору³⁴ структурним підрозділам **Фонду державного майна України з порушенням 15-денного терміну, визначеного частиною третьою статті 9 Закону України “Про оренду державного та комунального майна”**.

- *Виявлення державного майна, яке тимчасово не використовується, та внесення пропозицій щодо умов його подальшого використання* (пункт 15 частини першої статті 6 Закону № 185).

НКРЗІ не здійснювала заходів щодо виявлення державного майна УДЦР, яке тимчасово не використовується, крім нерухомого, аргументуючи це тим, що чинним законодавством України така процедура не визначена.

Ці заходи вживалися НКРЗІ лише щодо об’єктів нерухомого майна. Так, протягом 2016, 2017 років до НКРЗІ надходили листи від ФДМУ щодо формування уповноваженими органами управління переліків потенційних об’єктів оренди (*переліки об’єктів державного нерухомого майна, яке тимчасово не використовується та може розглядатися як потенційні об’єкти оренди*).

В свою чергу НКРЗІ, на підставі інформації УДЦР, надавала переліки об’єктів державного нерухомого майна до Фонду державного майна України.

³³ Рішення НКРЗІ “Про розгляд умов договору оренди державного майна” від 21.09.2016 № 490, від 21.09.2016 № 491, від 06.12.2016 № 640, від 20.06.2017 № 320.

³⁴ Листи НКРЗІ від 26.09.2016 № 01-7006/15, від 26.09.2016 № 01-7007/15.

Слід зазначити, що до цих переліків не включений об'єкт (*нежитлові приміщення загальною площею 92,1 кв. м, вбудовані в житловий будинок за адресою м. Київ, вул. Борщагівська, 145*), який, за інформацією УДЦР, не використовується з 2008 року.

За поясненням УДЦР, нежитлові приміщення не пропонуються як об'єкти оренди через відсутність електропостачання.

Довідково. За поясненням УДЦР, голова правління ОССБ у 2008 році повідомив про припинення електропостачання приміщень підприємства, так як вони підключені до електричних мереж з порушенням проектної документації. УДЦР розробило план заходів і виконало необхідні роботи, за винятком прокладання та підключення кабелю.

Слід зазначити, що до жодного з цих переліків не включено об'єкти державної власності, які тимчасово не використовуються та можуть розглядатися як потенційні об'єкти оренди із місцезнаходженням за адресою: м. Київ, проспект Перемоги, 15 км. Разом з тим, у 2017 році укладені договори³⁵ оренди нерухомого майна із місцезнаходженням за вказаною адресою. Щодо одного з об'єктів оренди УДЦР зазначив, що ФОП Хребтова О. Ю. з 2000 року здійснює свою діяльність на території УДЦР та орендує нерухоме майно. За її зверненням було прийнято рішення вивільнити приміщення, які до 2017 року використовувалися в господарській діяльності, та передати в оренду.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ВИКОРИСТАННЯ ТА РОЗПОРЯДЖЕННЯ МАЙНОМ

3.1. Результати фінансово-господарської діяльності державного підприємства “Український державний центр радіочастот” та аналіз показників його фінансового стану

Як показали результати аудиту, УДЦР – фінансово стійке підприємство, значна частка доходів якого спрямовується на технічне переоснащення. Щороку УДЦР сплачує до держбюджету понад 150,0 млн гривень. У 2015 році до держбюджету перераховано 157,3 млн грн, у 2016 році – 176,9 млн грн, у 2017 році (*за оперативними даними*) – 213,9 млн гривень.

У структурі доходів УДЦР майже 99,0 відс. займають надходження від реалізації послуг (*проведення радіочастотного моніторингу, надання висновків щодо електромагнітної сумісності РЕЗ та ВП, моніторинг мереж електрозв'язку, сертифікація тощо*). Із держбюджету УДЦР коштів не отримує.

Аудитом встановлено, що **доходи УДЦР від реалізації послуг³⁶ (товарів, робіт, послуг) у 2016 році збільшилися (порівняно з 2015 роком) на 31,3 млн грн і становили 488,3 млн гривень.** За оперативними даними, у

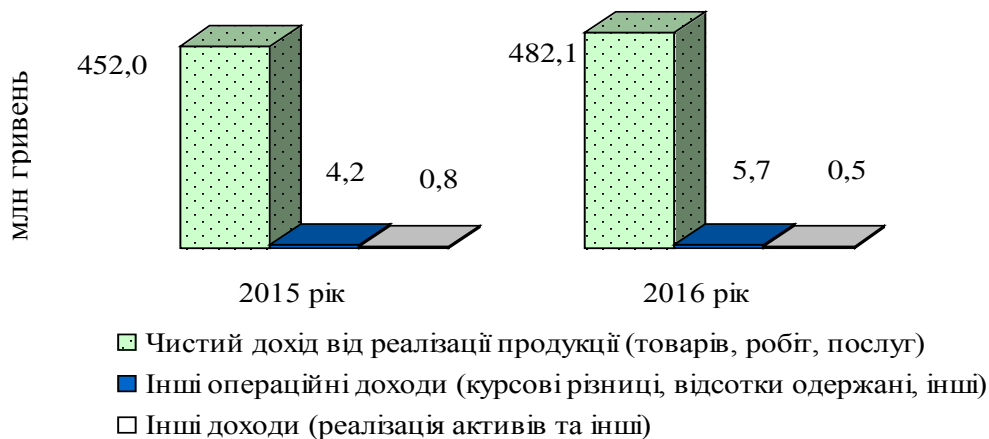
³⁵ Договір оренди нерухомого майна від 20.02.2017 № 7760 між РВФДМУ по м. Києву та ФОП Хребтова О. Ю, договір оренди нерухомого майна від 27.02.2017 № 14-П між УДЦР та ПП “Константа-Дент”.

³⁶ Доходи від основної операційної діяльності.

2017 році УДЦР отримано дохід від реалізації послуг в сумі 514,9 млн грн, що на 5,4 відс. більше, ніж у 2016 році.

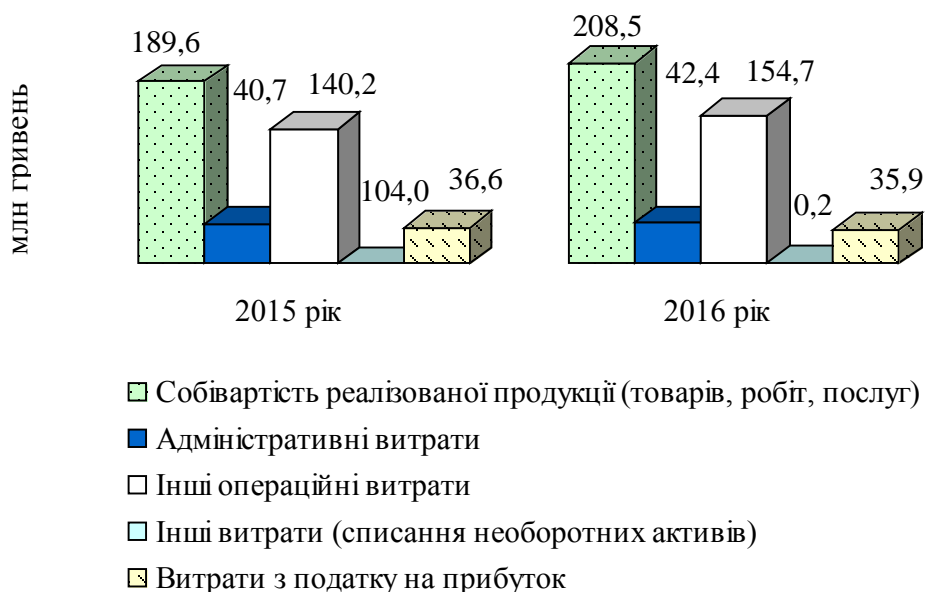
Структура доходів підприємства у 2015 та 2016 роках відображена на діаграмі 1.

Діаграма 1. Доходи УДЦР у 2015–2016 роках

Структура витрат УДЦР у 2015–2016 роках проілюстрована на діаграмі 2.

Діаграма 2. Витрати УДЦР у 2015–2016 роках

У структурі витрат УДЦР найбільшу питому вагу (близько 47,0 відс.) займає собівартість реалізованої продукції, яка у 2016 році збільшилася на 18,9 млн грн і становила 208,5 млн гривень.

У 2016 році УДЦР отримав чистий прибуток в сумі 46,7 млн грн, що на 2,9 млн грн (на 5,8 відс.) менше, ніж у 2015 році.

У 2016 році розмір чистого прибутку зменшився за рахунок збільшення обсягу наданих УДЦР послуг (дохід від реалізації послуг підвищився на 30,2 млн грн), а також зростання собівартості їх реалізації та адміністративних витрат УДЦР на 18,9 млн грн та 1,7 млн грн відповідно.

За оперативними даними, у 2017 році чистий прибуток УДЦР становив 42,2 млн грн, що менше на 10,6 відс. від показника за 2016 рік.

Оцінку ефективності управління підприємством проведено за сукупністю коефіцієнтів, які характеризують прибутковість, платоспроможність та ліквідність УДЦР.

Результати розрахунків фінансових показників (коефіцієнтів) діяльності УДЦР наведено в Додатку 1.

Аналіз цих показників засвідчив, що значення всіх показників рентабельності за 2016 рік та за 9 місяців 2017 року перебувають в межах нормативу і мають позитивну тенденцію до зростання.

Так, показник рентабельності діяльності УДЦР у 2016 році становив 9,7 відс., за 9 місяців 2017 року – 18,0 відс., що на 2,0 відс. перевищує показник за аналогічний період у 2016 році, що вказує на підвищення у 2017 році ефективності використання активів УДЦР та його господарської діяльності.

Показники майнового стану, ліквідності та платоспроможності, показники ділової активності також відповідають нормативу.

За результатами аналізу отриманих показників частка зношених основних засобів має тенденцію до зменшення (*2015 рік – 58,0 відс., 2016 рік – 55,0 відс., 9 місяців 2017 року – 50,0 відс.*) та їх оновлення, що позитивно характеризує інвестиційну політику підприємства.

Значення коефіцієнтів фінансової стійкості та ліквідності свідчать про незалежність підприємства від зовнішніх фінансових джерел та про достатню кількість ресурсів підприємства для погашення його поточних зобов'язань.

Так, коефіцієнт поточної ліквідності (*за норми більше 1–1,5*) у 2016 році становить 24,1, за 9 місяців 2017 року – 7,3.

Динаміка зміни показника абсолютної ліквідності у 2016 році (10,4), порівняно з 2015 роком (16,33), свідчить про зменшення абсолютної ліквідності підприємства. Цей показник перебуває в межах нормативного значення (*більше 0*). Станом на 30.09.2017 УДЦР спроможний негайно сплатити всі свої поточні зобов'язання.

Наявність в УДЦР чистого оборотного капіталу (*2015 рік – 458,1 млн грн, 2016 рік – 392,6 млн грн, 9 місяців 2017 року – 339,5 млн грн*) дає можливість підприємству розширювати свою подальшу діяльність, що також є позитивним фактором.

Баланс УДЦР є абсолютно ліквідним, оскільки значення всіх його показників є оптимальними, що сприяє швидкому та легкому перетворенню активів підприємства на гроші.

Аналіз ліквідності балансів УДЦР станом на 31.12.2016 та на 30.09.2017 наведено в Додатку 2.

Станом на 31.12.2016 та на 30.09.2017 фінансовий стан підприємства на короткострокову перспективу (його ліквідність та платоспроможність) можна оцінити як задовільний. **За результатами аналізу фінансових коефіцієнтів**

встановлено, що у 2016–2017 роках всі коефіцієнти були в межах оптимальних значень.

3.2. Використання та розпорядження майном державного підприємства “Український державний центр радіочастот”

Відповідно до частини першої статті 66 Господарського кодексу України майно підприємства становлять виробничі і невиробничі фонди, а також інші цінності, вартість яких відображається у його самотійному балансі.

Як вже зазначалося, баланс УДЦР є абсолютно ліквідним. Кошти балансу УДЦР мають тенденцію до зростання та становили на 01.01.2016 822,2 млн грн, на 01.01.2017 – 841,0 млн грн, на 30.09.2017 – 893,4 млн гривень.

Структура активів УДЦР за даними балансів на 31.12.2016 та на 30.09.2017 наведена в Додатку 3.

Найбільшу питому вагу в структурі активів УДЦР займають основні засоби (на 01.01.2016 – 29,1 відс., на 01.01.2017 – 36,1 відс., на 30.09.2017 – 39,3 відсотка). Основні засоби УДЦР щороку оновлюються, що позитивно характеризує його інвестиційну політику.

За даними балансів, первісна вартість основних засобів протягом 2016 року підвищилася на 102,8 млн грн, за 9 місяців 2017 року – на 85,6 млн грн та на 30.09.2017 становить 753,8 млн гривень.

Друге місце в структурі активів УДЦР займають гроші та їх еквіваленти, питома вага яких на 01.01.2016 становила 19,3 відс., на 01.01.2017 – 21,0 відс., на 30.09.2017 – 23,6 відсотка.

- *Основні засоби*

Рішення НКРЗІ від 24.06.2014 № 411 “Про майно державного підприємства “Український державний центр радіочастот” передбачало встановлення необхідності вжиття заходів з метою оформлення документів щодо права власності на майно, яке перебуває у господарському віданні УДЦР.

Результати аудиту засвідчили, що станом на 01.10.2017 **УДЦР використовує окремі основні засоби (34 од. нерухомого майна, або 41,0 відс. загальної кількості об’єктів, права на які підлягають державній реєстрації) первісною вартістю 54,5 млн грн, речові права на які, відповідно до Закону України від 01.07.2004 № 1952 “Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень”, не зареєстровані.**

Слід зазначити, що невідповідність наявних назв шести об’єктів з переліку майна, затвердженого рішенням НКРЗІ від 24.06.2014 № 411, їхнім назвам у правовстановлюючих документах стала причиною відмови в державній реєстрації цих об’єктів.

Загалом станом на 01.01.2018 у власності УДЦР знаходиться сім земельних ділянок загальною площею 0,4562 га, 15 земельних ділянок у постійному користуванні (33,8931 га), дев’ять земельних ділянок (0,20536 га) орендуються УДЦР, щодо однієї земельної ділянки (0,00168 га) укладено угоду про справляння плати за користування частиною прибудинкової території. Крім

того, на одну ділянку (0,0458 га), на якій розташований придбаний об'єкт нерухомого майна, документи не оформлені.

Передбачена статтею 13 Закону України від 11.12.2003 № 1378 “Про оцінку земель” **експертна грошова оцінка** земельних ділянок для відображення їх в бухгалтеріку **не проводилася** (за винятком однієї ділянки, яка знаходиться у власності УДЦР).

Фактично, станом на 01.10.2017 на балансі УДЦР не обліковуються права постійного користування **10 земельними ділянками**. Водночас дві земельні ділянки (0,0059 га) **безпідставно обліковуються у складі нематеріальних активів** (відсутні правовстановлюючі документи).

Аудитом встановлено також, що в серпні 2017 року УДЦР придбав 13 автомобілів Renault Duster, які на час аудиту не використовуються. Автомобілі зараховані до складу основних засобів із загальною первісною вартістю 5649,3 тис. грн, у вересні 2017 року нарахована зношеність на суму 47,1 тис. гривень.

Автомобілі плануються до використання як транспортна база після встановлення на них мобільних станцій радіоконтролю, закупівля яких проведена в листопаді 2017 року. Договір на постачання цього обладнання підписано 20.12.2017, термін постачання обладнання – 210 календарних днів з дати перерахування авансового платежу.

Слід зазначити, що в плані закупівель УДЦР початок процедури закупівлі цього обладнання планувався на квітень 2017 року. Однак у зв'язку із затримками узгодження та коригування кінцевого варіанту технічного завдання процедуру закупівлі було перенесено на вересень того ж року.

В результаті за умови поставки обладнання через 210 календарних днів, автомобілі не будуть експлуатуватися до серпня 2018 року, що **створює ризики неефективних витрат на суму понад 500 тис. грн у вигляді нарахування амортизації на автомобілі Renault Duster**.

- *Гроші та їх еквіваленти*

Станом на 30.09.2017 на балансі УДЦР обліковується залишок коштів на банківських рахунках на загальну суму 211053,0 тис. гривень.

У ході аудиту встановлені випадки **неефективного використання тимчасово вільних коштів внаслідок їх розміщення на банківських поточних рахунках**. Вказані рахунки були відкриті в лютому та квітні 2016 року в трьох комерційних банках³⁷, однак розрахункові операції зі своїми контрагентами УДЦР через ці рахунки до цього часу не здійснювало.

За умовами договорів на залишок коштів нараховувалися відсотки в розмірі 2,0 відс. річних. Загальна сума розміщених УДЦР тимчасово вільних коштів на поточних рахунках у період з лютого 2016 року по вересень 2017 року становила 188,1 млн грн, нарахованих відсотків – 4,8 млн гривень. Залишок коштів на цих рахунках на 30.09.2017 становив 166,9 млн гривень.

³⁷ ПАТ “Ідея Банк”, ПАТ “ПРАВЕКС-БАНК” та ПАТ “МЕГАБАНК”.

УДЦР обґрунтовує факт розміщення тимчасово вільних грошових коштів УДЦР на поточних рахунках можливістю вільного доступу та розпорядження грошовими коштами для забезпечення виконання плану закупівель та здійснення господарської діяльності.

Крім того, під час аудиту виявлено **ознаки прихованого кредитування УДЦР комерційної структури** протягом двох місяців на суму 1352,0 тис. гривень. Так, 27.07.2016 УДЦР уклало договір з ТОВ “ГТ Компонентс” на поставку комплектуючих для модернізації переносних ТРК РЕЗ ШСД (типу Фронт-2МФ) для створення мобільних спеціалізованих станцій радіоконтролю РЕЗ ШСД та 02.08.2016 перерахувало постачальнику авансові кошти на суму 1351,98 тис. грн (30 відс. загальної вартості договору).

Постачальник повинен був поставити комплектуючі протягом 120 календарних днів з дати отримання авансу, однак 04.10.2016 повідомив УДЦР про припинення своєї діяльності. Договір поставки сторонами було достроково розірвано, авансові кошти повернені УДЦР 04.10.2016.

Однак, за даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, ТОВ “ГТ Компонентс” в процесі припинення своєї діяльності не перебуває (*відбулася лише зміна власника та місцезнаходження юридичної особи*).

- *Дебіторська та кредиторська заборгованість*

За даними балансів³⁸ в УДЦР обліковується: дебіторська заборгованість станом на 01.01.2016 – 315742,0 тис. грн, на 31.12.2016 – 230814,0 тис. грн, на 30.09.2017 – 175492,0 тис. грн; кредиторська заборгованість станом на 01.01.2016 – 9683,0 тис. грн, на 31.12.2016 – 16986,0 тис. грн, на 30.09.2017 – 54043,0 тис. гривень.

Найбільшу питому вагу в структурі дебіторської заборгованості займає заборгованість за продукцію, товари, роботи і послуги³⁹, яка станом на 01.01.2016 становила 82700,3 тис. грн (26,2 відс.), на 31.12.2016 – 85606,5 тис. грн (37,1 відс.), на 30.09.2017 – 77362,5 тис. грн (44,1 відсотка). Основні обсяги дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги обліковуються за УДЦР (без філій УДЦР), і станом на 01.01.2016 становили 77831,8 тис. грн (у т. ч. простроченої – 584,3 тис. грн, з неї понад 3 роки – 84,9 тис. грн), станом на 01.01.2017 – 79903,5 тис. грн (558,7 тис. грн; 156,4 тис. грн); станом на 30.09.2017 – 71827,8 тис. грн (877,3 тис. грн; 251,3 тис. грн відповідно).

Недостатність вжитих заходів та, в окремих випадках, бездіяльність як колишнього, так і нинішнього керівництва УДЦР призвели до зростання **безнадійної дебіторської заборгованості** за окремими контрагентами.

Так, УДЦР не скористався можливістю розірвати договір від 22.04.2013 № 146 про відшкодування витрат на утримання приміщення (як це

³⁸ Звіти про фінансовий стан станом на 31.12.2016 та на 30.09.2017.

³⁹ Включена до рядків 1125, 1130 балансу та частково до рядка 1155 балансу.

передбачено підпунктом 6.1. самого договору), укладений з Консорціумом “Український центр підтримки номерів і адрес” (УЦПН), який систематично не виконував зобов’язань перед УДЦР і не сплачував кошти за надані послуги впродовж майже трьох років. Як результат, заборгованість УЦПН перед УДЦР за цей період збільшилася і становила 228,5 тис. грн (з яких станом на 01.10.2017 оплачено 8,0 тис. грн, у жовтні 2017 року – 1,0 тис. гривень). Фактично договір було розірвано лише у лютому 2015 року.

Слід зазначити, що УДЦР, починаючи з 2013 року, тричі подавав позови до Господарського суду м. Києва, однак відповідно до постанови про повернення виконавчого документа стягувачу від 30.06.2017 вжитими державним виконавцем заходами неможливо було звернути стягнення на майно боржника за його відсутності.

Крім того, з 2015 року заборгованість УЦПН у сумі 220,5 тис. грн обліковувалась на бухгалтерському рахунку 3612 “Розрахунки з вітчизняними покупцями (оренда)”⁴⁰. Лише у процесі аудиту (жовтень 2017 року) вказана заборгованість була перенесена на бухгалтерський рахунок 3743 “Розрахунки за претензіями (за договорами з основної реалізації)”⁴¹.

Неправильне відображення в бухгалтерському обліку дебіторської заборгованості призвело до викривлення даних бухгалтерської звітності у вказаний період, тобто завищено рядок 1125 балансу на 220,5 тис. грн та, відповідно, занижено рядок 1155 балансу на цю суму.

Аналогічно, несвоєчасність у прийнятті відповідних рішень посадовими особами УДЦР призвела до зростання безнадійної дебіторської заборгованості за договором від 08.07.2009 № 3266/49м-09, укладеним із ЗАТ “Сатлайн” на роботи, пов’язані з радіочастотним моніторингом та забезпеченням електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів.

Довідково. Постановою Господарського суду м. Києва від 21.05.2012 по справі № 49/77-б ЗАТ “Сатлайн” визнано банкрутом. Однак УДЦР по грудень 2012 року включно продовжував виставляти рахунки за надані послуги, пояснюючи це наявністю у підприємства діючих дозволів на експлуатацію РЕЗ супутникового радіозв’язку. Як наслідок, в УДЦР обліковується дебіторська заборгованість по ЗАТ “Сатлайн” у сумі 3,9 тис. гривень. Разом з тим, УДЦР виставив вимогу до ЗАТ “Сатлайн” від 24.07.2012 № 5-5/11470 лише на 1,8 тис. грн, яка в подальшому була визнана УДЦР та віднесена до шостої черги списку задоволення вимог кредиторів. Слід зазначити, що відповідно до Закону № 1770 однією з підстав анулювання НКРЗІ такого дозволу є невикористання РЕЗ більше одного року. УДЦР ще у 2010 році виявив, що робота РЕЗ з номіналами відповідних радіочастот не фіксується, однак лише в грудні 2012 року направив лист до НКРЗІ щодо анулювання діючих дозволів ЗАТ “Сатлайн”. У свою чергу, НКРЗІ не скористалася нормою пункту 6 частини другої статті 45 Закону № 1770 щодо анулювання дозволу у зв’язку з невикористанням РЕЗ понад один рік.

Крім того, внаслідок неналежного ведення претензійно-позовної роботи в УДЦР списано з балансу дебіторську заборгованість, за якою минув термін

⁴⁰ Рядок 1125 балансу “Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги”.

⁴¹ Рядок 1155 балансу “Інша поточна дебіторська заборгованість”.

позовної давності, на загальну суму 28,2 тис. грн⁴², що призвело до збитків у 2016 році на цю суму. Слід зазначити, що у фінансовому плані УДЦР на 2016 рік не передбачались витрати від списання безнадійної заборгованості (рядок 1084/1) у сумі 28,2 тис. гривень.

УДЦР не дотримувався вимог підпункту 2.9.1 власної облікової політики. Цим підпунктом передбачено створення резерву сумнівних боргів на 31 грудня, який визначається на основі класифікації дебіторської заборгованості за строками її непогашення, з установленням коефіцієнта сумнівності для кожної групи. Коефіцієнт для кожної групи заборгованості розраховується окремо. Не включаються до розрахунку резерву сумнівних боргів суми поточної дебіторської заборгованості із строком виникнення до півтора року.

Фактично резерв формувався без урахування класифікації дебіторської заборгованості за строками її непогашення та без встановлення відповідних коефіцієнтів сумнівності для кожної групи.

Крім того, до резерву не включалися суми дебіторської заборгованості із строком виникнення понад півтора року. Суми відрахувань до резерву сумнівних боргів заборгованості в розрізі окремих контрагентів УДЦР визначало в фінансовому плані на відповідний рік. Це призвело до того, що показник “відрахування до резерву сумнівних боргів” (рядок 1084) фінансового плану УДЦР на 2016 рік не враховує безнадійну прострочену заборгованість низки контрагентів, однак враховує суми, які не мали бути включені в цей показник. Так, фактичне значення цього показника перевищує планове на 38,0 тис. грн за рахунок включення заборгованості, яка не планувалась УДЦР, по Західній філії у сумі 4,5 тис. грн, Північно-Східній філії – у сумі 10,7 тис. грн, а також заборгованості у сумі 22,8 тис. грн⁴³, яка мала бути відображена в іншому рядку фінансового плану на 2016 рік⁴⁴. Зазначене свідчить про недоліки у плануванні та викривлення показників як фінансового плану УДЦР на 2016 рік, так і звіту про його виконання.

В порушення вимог пункту 2.9.1. облікової політики при формуванні резерву сумнівних боргів на 2016 та 2017 роки не включені обсяги безнадійної дебіторської заборгованості за УДЦР (без філій) на суму 84,9 тис. грн і 156,4 тис. грн відповідно. Разом з тим прострочена дебіторська заборгованість понад 3 роки у сумі 251,3 тис. грн, яка є безнадійною, станом на 30.09.2017 обліковується в УДЦР у складі оборотних активів.

Крім того до резерву сумнівних боргів не включено кошти, розміщені в банках, які визнані неплатоспроможними та знаходяться в стадії ліквідації.

Так, на балансі УДЦР у складі оборотних активів обліковуються активи, обмежені у використанні, що є порушенням Національного

⁴² Наказ УДЦР від 30.12.2016 № 871 зі змінами від 18.12.2017 № 797.

⁴³ Списання дебіторської заборгованості без створення резерву сумнівних боргів на інші операційні витрати за філіями УДЦР.

⁴⁴ Рядок 1084/1 “витрати від списання безнадійної заборгованості”.

положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”⁴⁵. Загальна вартість таких оборотних активів станом на 31.12.2015 становила 217774,85 тис. грн, на 31.12.2016 – 101724,46 тис. грн та на 30.09.2017 – 65248,52 тис. гривень.

Зокрема, на балансі УДЦР обліковуються заблоковані кошти, розміщені в шести банківських установах (ПАТ Банк “Контракт”, ПАТ Комерційний Банк “Південкомбанк”, ПАТ “ТЕРРА Банк”, ПАТ “Златобанк”, ПАТ “Інтеграл-Банк”, ПАТ “Укрінбанк”), які визнані неплатоспроможними та знаходяться в стадії ліквідації. Загальна сума цих коштів станом на 31.12.2015 становила 217405,65 тис. грн, на 31.12.2016 – 101355,26 тис. грн та на 30.09.2017 – 64879,32 тис. гривень.

Слід зазначити, що через три місяці після відкриття УДЦР рахунку в ПАТ “Златобанк”, банк було віднесено до категорії неплатоспроможних. Аналогічно, через п’ять місяців після відкриття УДЦР рахунку до категорії неплатоспроможних було віднесено ПАТ “Український інноваційний банк”.

Крім того, на балансі УДЦР станом на 31.12.2015, на 31.12.2016 та на 30.09.2017 обліковуються кошти у сумі **369,2 тис. грн**, як залишок коштів Кримської філії УДЦР на рахунках в АТ “Райфайзен Банк Аваль”. Однак, за повідомленням банку, рахунки Кримської філії УДЦР були закриті ще у **квітні 2014 року**.

Фактично **недостатність вжитих заходів**, а в окремих випадках бездіяльність посадових осіб УДЦР призвели до збитків у **2016 році на суму 28,2 тис. грн** та до зростання **безнадійної дебіторської заборгованості окремих контрагентів до 224,4 тис. гривень**.

Унаслідок недотримання УДЦР вимог підпункту 2.9.1. облікової політики до резерву сумнівних боргів на 2016 та 2017 роки **не включені обсяги безнадійної дебіторської заборгованості за УДЦР та вартість активів, обмежених у використанні, на загальну суму 217,9 млн грн та 101,9 млн грн відповідно**.

- *Незавершені капітальні інвестиції*

Станом на 30.09.2017 на балансі УДЦР обліковуються незавершені капітальні інвестиції на загальну суму 90730,0 тис. гривень.

В ході аудиту встановлено, що у складі незавершених капітальних інвестицій обліковуються здійснені у 2009–2014 роках витрати УДЦР на будівництво надземного пішохідного переходу на загальну суму 5871,8 тис. гривень. По суті, це будівництво є самочинним.

До початку виконання робіт **УДЦР не вирішив у встановленому порядку питання оформлення права користування земельною ділянкою на період будівництва надземного пішохідного переходу через просп. Перемоги, 15-й км у Святошинському районі м. Києва**. При цьому вирішення цього питання було однією з умов початку будівництва відповідно до

⁴⁵ Затверджено наказом Мінфіну від 07.02.2013 № 73.

розпорядження⁴⁶ Київської міської державної адміністрації.

Фактично **надземний пішохідний перехід** збудований та експлуатується, однак **станом на 01.01.2018 не введений в експлуатацію**, зокрема, через відсутність належно оформленого права користування земельною ділянкою під об'єктом будівництва.

- *Довгострокові фінансові інвестиції*

Станом на 01.01.2016, 01.01.2017 і 30.09.2017 **на балансі УДЦР обліковуються довгострокові фінансові інвестиції** на суму 1800,0 тис. грн, які фактично є збитками підприємства.

Аудитом встановлено, що ці кошти УДЦР вклав у 2009 році в будівництво кабельної лінії електропостачання КЛ-10КВ “ПС Біличі”-РП 457 (далі – кабельна лінія КЛ-10КВ) відповідно до інвестиційного договору від 23.10.2009 № 341, укладеного УДЦР (Інвестор) з Управлінням капітального будівництва Святошинської районної у м. Києві державної адміністрації (Замовник). Однак станом на 01.10.2017 УДЦР не отримав у спільну сумісну власність визначену інвестиційним договором частку кабельної лінії КЛ-10КВ.

Управління капітального будівництва Святошинської районної у місті Києві державної адміністрації ліквідоване⁴⁷ ще в 2010 році, однак УДЦР не зараховано до числа його кредиторів. При цьому **УДЦР не вжив заходів щодо переукладання інвестиційного договору** зі Святошинською районною у місті Києві державною адміністрацією, на чому адміністрація наголошувала ще у 2011 році. **Позовну роботу** щодо отримання частки кабельної лінії КЛ-10КВ у спільну сумісну власність **УДЦР не здійснював**, інформацією про введення в експлуатацію цієї кабельної лінії УДЦР не володіє.

- *Оренда державного майна*

Аудитом виявлено окремі порушення УДЦР чинного законодавства при переданні в оренду державного майна. Наприклад, **підтверджуючі документи щодо погодження з НКРЗІ договорів оренди** з ВАТ “Райффайзен Банк Аваль” та Київською міською філією ПАТ “Укртелеком” **в УДЦР відсутні**. За поясненням УДЦР, попередньо ліквідований структурний підрозділ підприємства не передав ці документи до відповідного департаменту.

В результаті порушення вимоги статті 11 Закону України від 10.04.1992 № 2269 “Про оренду державного та комунального майна”, УДЦР не здійснював переоцінки вартості майна, остання оцінка якого на момент продовження окремих договорів оренди (з ВАТ “Райффайзен Банк Аваль” від 01.01.2009 № 82-3-1-00/10/387 та Київською міською філією ПАТ “Укртелеком” від 31.12.2012 № 78-27/1548) проводилася більш як три роки тому. За договором з ФОП Хребтова О. Ю. від 01.09.2000 № 02-УДЦ

⁴⁶ Розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 04.08.2008 № 1106 “Про будівництво надземного пішохідного переходу через просп. Перемоги, 15-й км у Святошинському районі”.

⁴⁷ Розпорядженням Київської міської державної адміністрації від 30.09.2010 № 787.

переоцінку здійснено лише у 2016 році, тобто через 16 років після укладення договору і проведення оцінки.

Аудитом виявлені також випадки недотримання УДЦР вимог Методики розрахунку орендної плати та пропорції її розподілу між відповідним бюджетом, орендодавцем і балансоутримувачем, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.1995 № 786 (далі – Методика № 786). Наслідком цього стало зайве перерахування коштів в сумі 10,0 тис. грн до державного бюджету. Так, протягом восьми місяців 2016 року УДЦР до держбюджету перераховувало 70 відс. надходжень від орендної плати, за одним із договорів (ФОП Хребтова О. Ю.), замість 30 відсотків.

У той же час **частина орендної плати (30,0 відс.) за окремими договорами (з ВАТ “Райффайзен Банк Аваль” та Київською міською філією ПАТ “Укртелеком”) УДЦР, як орендодавцем, до державного бюджету не спрямовувалася.** За розрахунками, **державний бюджет недоотримав кошти в сумі понад 24,4 тис. грн (2016 рік – 14,0 тис. грн, 2017 рік – 10,4 тис. гривень).**

Крім того, в результаті недотримання вимог Методики № 786 (пункт 3 додатка 2) УДЦР застосувало нижчі орендні ставки за використання державного нерухомого майна – 30,0 відс. замість 40,0 відсотка (*договір з ВАТ “Райффайзен Банк Аваль” для розміщення банкоматів*). УДЦР недоотримало надходжень від оренди, за розрахунками, на суму 170,0 гривень.

Договір про відшкодування витрат УДЦР на утримання орендованого майна на виконання пункту 5.11 договору оренди № 14-П з ПП “Константа-Дент” не укладався. Лише у процесі аудиту ПП “Константа-Дент” витрати з комунальних та інших послуг за минулий період відшкодовані в сумі 3,7 тис. грн, та 19.01.2018 укладено відповідний договір.

ВИСНОВКИ

1. **Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв’язку та інформатизації, як уповноважений орган управління вжила достатніх заходів для забезпечення ефективної роботи державного підприємства “Український державний центр радіочастот”, яке має стратегічне значення для економіки та безпеки держави. Аналіз діяльності підприємства свідчить про позитивну оцінку управління ним у 2016–2017 роках. УДЦР фінансово стійке підприємство, яке впродовж 2016–2017 років сплатило до державного бюджету 390,8 млн грн, при цьому значну частку доходів спрямовує на технічне переоснащення, коштів із державного бюджету не отримує. Значення коефіцієнтів фінансової стійкості та ліквідності свідчать про незалежність підприємства від зовнішніх фінансових джерел і про достатню кількість його ресурсів для погашення поточних зобов’язань. Баланс УДЦР є абсолютно ліквідним, оскільки значення всіх показників балансу оптимальне, що свідчить про можливість швидкого та легкого перетворення активів підприємства у гроші. У 2016 році та в III кварталі**

2017 року всі коефіцієнти, що характеризують діяльність УДЦР, були в межах оптимальних значень.

Водночас аудит виявив окремі порушення законодавства при здійсненні НКРЗІ управління об'єктами державної власності.

2. Правові засади діяльності УДЦР визначаються Законом України від 01.06.2000 № 1770 “Про радіочастотний ресурс України”, однак є неузгодженості його норм з іншими законодавчими актами. Так, норми статей 16, 41 і 42 цього Закону стосовно видачі УДЦР висновків щодо електромагнітної сумісності і дозволів на експлуатацію радіоелектронного засобу або випромінювального пристрою (віднесені Законом України від 19.05.2011 № 3392 до документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності) не узгоджуються із нормами законів України від 06.09.2005 № 2806 “Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності” та від 06.09.2012 № 5203 “Про адміністративні послуги”, згідно з якими підприємства не є дозвільними органами та суб'єктами надання адміністративних послуг і, відповідно, не можуть видавати документи дозвільного характеру у сфері господарської діяльності. Однак зміни щодо виключення їх із Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затвердженого Законом України від 19.05.2011 № 3392, не вносилися.

Не приведено у відповідність із вимогами Закону України “Про радіочастотний ресурс України” затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.05.2011 № 668-р перелік платних адміністративних послуг, які надаються Національною комісією з питань регулювання зв'язку та державним підприємством “Український державний центр радіочастот”, що передбачає видачу УДЦР дозволів (дозвіл на ввезення з-за кордону в Україну радіоелектронних засобів і випромінювальних пристроїв і дозвіл на їхню реалізацію в Україні), які із статті 29 цього Закону виключено. Також не приведено у відповідність із статтею 29 цього Закону Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (затверджене Указом Президента України від 23.11.2011 № 1067) у частині повноваження НКРЗІ встановлювати розміри плати за видачу, зокрема, дозволів на ввезення з-за кордону в Україну радіоелектронних засобів і випромінювальних пристроїв і рішення Національної комісії з питань регулювання зв'язку від 05.02.2009 № 1338, яким затверджено положення про видачу цих дозволів.

Норми Закону України “Про радіочастотний ресурс України”, згідно з якими УДЦР за дорученням Голови НКРЗІ бере участь у здійсненні державного нагляду за дотриманням законодавства про радіочастотний ресурс України, не узгоджуються з нормами Закону України від 05.04.2007 № 877 “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності”, оскільки державний нагляд (контроль) виключно діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, державних колегіальних органів.

Не вносилися зміни і до переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, затвердженого Законом України від 07.07.1999 № 847, у частині назви реорганізованого підприємства та органу управління ним.

3. Повноваження уповноваженого органу управління, передбачені статтею 6 Закону України від 21.09.2006 № 185 “Про управління об'єктами державної власності” (далі – Закон № 185), здійснювалися НКРЗІ в окремих випадках з недотриманням вимог чинного законодавства.

Зокрема, НКРЗІ не забезпечила затвердження річних інвестиційних планів на 2016 та 2017 роки, а фінансовий план УДЦР на 2016 рік затвердила із порушенням термінів, визначених частиною другою статті 75 Господарського кодексу України. Затверджений НКРЗІ Стратегічний план розвитку УДЦР на 2015–2019, 2015–2024 роки не містить конкретних термінів виконання основних завдань щодо реалізації кожної визначеної стратегічної цілі та очікуваних результатів досягнення цілей. Це унеможливило здійснення НКРЗІ покладеного на неї Законом № 185 контролю за його виконанням.

Також НКРЗІ не виконувала наданих їй Законом № 185 повноважень щодо виявлення державного майна, яке тимчасово не використовується, крім нерухомого. Невідповідність назв окремих об'єктів держмайна у затвердженому рішенні НКРЗІ від 24.06.2014 № 411 переліку їх назвам у правовстановлюючих документах стала причиною відмови в державній реєстрації цих об'єктів.

Крім того, затверджена УДЦР (наказ від 31.12.2013 № 698) облікова політика підприємства в порушення вимог статті 8 Закону України від 16.07.1999 № 996 “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” станом на 01.01.2018 НКРЗІ не погоджена. Облікова політика містить посилання на застарілі статті Податкового кодексу України та документи, які втратили чинність.

4. Ряд нормативних актів не приведено у відповідність із Законом України “Про управління об'єктами державної власності” (із змінами, внесеними Законом України від 05.06.2014 № 1323), норми якого з 20.07.2014 поширено на державні колегіальні органи. В результаті ці вимоги не поширюються на державні колегіальні органи, до яких належить НКРЗІ.

У цілому НКРЗІ як уповноважений орган управління майном у 2016–2017 роках забезпечила контроль за дотриманням умов контракту з керівником УДЦР. Водночас при укладенні контракту НКРЗІ не застосовувала окремих вимог постанови Кабінету Міністрів України від 19.03.1993 № 203 і затвердженого нею Положення про порядок укладання контракту з керівником підприємства, що є у державній власності, при найманні на роботу. В результаті у контракті враховано лише один показник із семи, визначених постановою. З цієї ж причини показники у затвердженому НКРЗІ (рішення від 16.02.2016 № 83) Положенні про виплату матеріальної винагороди за підсумками роботи за рік за ефективно управління

державним майном генеральному директору УДЦР відрізняються від показників Типового положення про виплату матеріальної винагороди за ефективне управління державним майном керівникам державних підприємств та об'єднань державних підприємств, затвердженого спільним наказом Мінсоцполітики, Мінфіну, Мінекономіки від 25.11.2005 № 390/851/457.

5. Передбачена статтею 13 Закону України від 11.12.2003 № 1378 “Про оцінку земель” експертна грошова оцінка земельних ділянок для відображення їх в бухобліку не проводилася (за винятком однієї ділянки, яка є у власності підприємства). Станом на 01.10.2017 на балансі підприємства не обліковуються права постійного користування на 10 земельних ділянок. Водночас дві земельні ділянки (0,006 га) безпідставно обліковуються у складі нематеріальних активів (відсутні правовстановлюючі документи).

6. УДЦР допустив випадки неефективного використання тимчасово вільних коштів внаслідок їх розміщення на поточних рахунках комерційних банківських установ під 2,0 відс. річних. Загальна сума розміщених УДЦР тимчасово вільних коштів на поточних рахунках у період з лютого 2016 року по вересень 2017 року становила 188,1 млн грн, нарахованих відсотків – 4,8 млн гривень. Залишок коштів на цих рахунках станом на 30.09.2017 – 166,9 млн гривень. Розрахункові операції з контрагентами УДЦР через ці рахунки не здійснювало.

Крім того, під час аудиту виявлено ознаки прихованого кредитування УДЦР комерційної структури протягом двох місяців на суму 1351,98 тис. гривень. Постачальник повідомив УДЦР про припинення своєї діяльності, договір було достроково розірвано, аванс повернено підприємству. Інформація про припинення діяльності постачальника не підтвердилася.

7. УДЦР не вирішило у встановленому порядку питання оформлення права користування земельною ділянкою на період будівництва надземного переходу через просп. Перемоги, 15-й км, у Святошинському районі м. Києва, що було однією з умов початку будівництва відповідно до розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 04.08.2008 № 1106.

Фактично надземний пішохідний перехід збудований та експлуатується, однак станом на 01.01.2018 не введений в експлуатацію, зокрема, через відсутність належно оформленого права користування земельною ділянкою під об'єктом будівництва.

8. УДЦР при передачі в оренду державного майна допускав порушення вимог Методики розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.1995 № 786. За одним із договорів УДЦР застосувало нижчі орендні ставки (30,0 відс. замість 40,0 відсотка). В окремих випадках до бюджету перераховувався більший відсоток надходжень від орендної плати або не перераховувався взагалі. Як наслідок, до держбюджету зайво перераховано 10,0 тис. грн, недоотримано понад 24,4 тис. гривень.

Також УДЦР не здійснював переоцінки вартості майна, остання оцінка якого на момент продовження ряду договорів оренди була зроблена більш як три роки тому, що є порушенням вимог статті 11 Закону України від 10.04.1992 № 2269 “Про оренду державного та комунального майна”.

9. Станом на 30.09.2017 на балансі підприємства обліковувалися довгострокові фінансові інвестиції на суму 1800,0 тис. грн, які фактично є його збитками. Ці кошти УДЦР інвестував у 2009 році в будівництво кабельної лінії електропостачання відповідно до інвестиційного договору. Замовником робіт виступило УКБ Святошинської районної у м. Києві державної адміністрації, яке в 2010 році було ліквідовано.

Внаслідок бездіяльності колишнього і нинішнього керівництва підприємства не було вжито заходів щодо переукладання інвестиційного договору зі Святошинською районною в м. Києві державною адміністрацією, на чому адміністрація наголошувала ще у 2011 році. Підприємство не здійснювало позовної роботи щодо отримання частки кабельної лінії.

У результаті станом на 01.10.2017 УДЦР не отримав у спільну сумісну власність визначену інвестиційним договором частку кабельної лінії та не володіє інформацією про введення в експлуатацію цього об’єкта.

10. Недостатність вжитих заходів та в окремих випадках бездіяльність як колишнього, так і нинішнього керівництва підприємства призвели до збитків у 2016 році на суму 28,2 тис. грн і до зростання безнадійної дебіторської заборгованості за окремими контрагентами до 224,4 тис. гривень.

Через неправильне відображення в бухгалтерському обліку дебіторської заборгованості у 2016 році і станом на 30.09.2017 було викривлено дані бухгалтерської звітності на суму 220,5 тис. гривень.

Фінансовий план УДЦР на 2016 рік не враховує безнадійної простроченої заборгованості за рядом контрагентів і банків, але враховує суми, які не мали бути включені до показника “відрахування до резерву сумнівних боргів”. Це свідчить про недоліки в плануванні та викривлення показників як фінансового плану УДЦР на 2016 рік, так і звіту про його виконання.

У порушення вимог облікової політики підприємства при формуванні резерву сумнівних боргів на 2016 і 2017 роки до резерву не включені обсяги безнадійної дебіторської заборгованості УДЦР і вартість активів, обмежених у використанні, на загальну суму 217,9 і 101,9 млн грн відповідно.

ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами аудиту вважаємо за доцільне:

1. Інформацію про результати аудиту надіслати Верховній Раді України.
2. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати:
 - внести зміни до власних нормативно-правових актів, які регулюють відносини у сфері управління державним майном, з метою приведення їх у

відповідність із нормами Закону України *“Про управління об’єктами державної власності”* в частині їх поширення на державні колегіальні органи;

- внести зміни до *переліку платних адміністративних послуг, які надаються Національною комісією з питань регулювання зв’язку та державним підприємством “Український державний центр радіочастот”*, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.05.2011 № 668-р, для приведення у відповідність із вимогами статті 29 Закону України *“Про радіочастотний ресурс України”*, виключивши з нього дозвіл на ввезення з-за кордону в Україну радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв і дозвіл на їхню реалізацію в Україні, які із статті 29 цього Закону виключені.

3. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв’язку та інформатизації та державному підприємству *“Український державний центр радіочастот”* для вжиття заходів щодо усунення виявлених під час аудиту порушень і недоліків і рекомендувати:

- ініціювати зміни до Закону України *“Про перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності”* в частині виключення із цього переліку дозволу на експлуатацію радіоелектронного засобу або випромінювального пристрою, а також висновку щодо електромагнітної сумісності з одночасним внесенням змін до статей 16, 41 і 42 Закону України *“Про радіочастотний ресурс України”*;

- ініціювати внесення змін до Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв’язку та інформатизації з метою приведення його у відповідність із нормами статті 29 Закону України *“Про радіочастотний ресурс”* у частині виключення повноваження НКРЗІ встановлювати розміри плати за видачу дозволу на ввезення з-за кордону в Україну радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв і дозволу на їхню реалізацію в Україні;

- ініціювати внесення змін до Закону України від 07.07.1999 № 847, яким затверджено перелік об’єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, в частині уточнення назв УДЦР та НКРЗІ як органу управління;

- УДЦР привести облікову політику у відповідність із нормами Закону України *“Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”* та подати на погодження до НКРЗІ.

Член Рахункової палати

І. М. Заремба

Фінансові показники (коефіцієнти) діяльності УДЦР

Показники	2015 рік	2016 рік	Відхилення, +/-	III квартал 2016 року	III квартал 2017 року	Відхилення, +/-	I-III квартали 2016 року	I-III квартали 2017 року	Відхилення, +/-	Оптимальне значення
<i>Коефіцієнти рентабельності та прибутковості (відсотків)</i>										
Валова рентабельність	58,0	56,8	-1,3	56,2	49,5	-6,7	57,7	50,9	-6,8	Збільшення
Рентабельність EBITDA	29,4	27,9	-1,5	32,3	44,7	12,4	34,6	37,2	2,6	Збільшення
Рентабельність активів	6,0	5,6	-0,5	6,5	7,8	1,3	6,5	7,8	1,3	Збільшення
Рентабельність власного капіталу	6,1	5,7	-0,4	6,9	8,3	1,4	6,9	8,3	1,4	Збільшення
Рентабельність діяльності	11,0	9,7	-1,3	14,0	24,0	10,0	16,0	18,0	2,0	Збільшення
<i>Коефіцієнти фінансової стійкості та ліквідності</i>										
Коефіцієнт відношення боргу до EBITDA	0,09	0,15	0,05	0,4	0,4	0,0	0,40	0,40	0,0	-
Коефіцієнт фінансової стійкості	64,6	41,5	-23,1	18,2	15	-3,2	18,2	15,0	-3,2	> 1
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	48,3	24,11	-24,15	10,5	7,3	-3,2	10,5	7,3	-3,2	> 1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	16,33	10,40	-5,93	-	-	-	-	3,91	-	> 0, збільшення
Чистий оборотний капітал, тис. грн	458075	392573	-65502	-	-	-	-	339487	-	> 0, збільшення
<i>Аналіз капітальних інвестицій</i>										
Коефіцієнт відношення капітальних інвестицій до амортизації	1,2	2,5	1,3	4,8	0,5	-4,3	2,6	2,3	-0,3	-
Коефіцієнт відношення капітальних інвестицій до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	0,12	0,27	0,15	0,3	0,1	-0,2	0,30	0,30	0,0	-
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,58	0,55	-0,03	0,6	0,5	-0,1	0,60	0,50	-0,1	Зменшення

Показники ліквідності балансів УДЦР

(тис. грн)

Показники		на 31.12.2015	на 31.12.2016	на 30.09.2017
Високоліквідні активи \geq Найбільш термінові зобов'язання				
Актив	Гроші та їх еквіваленти	176696	158327	211053
Пасив	Кредиторська заборгованість	9693	16986	54043
Співвідношення		оптимальне	оптимальне	оптимальне
Швидколіквідні активи \geq Короткострокові пасиви				
Актив	Короткострокова дебіторська заборгованість, інші оборотні активи	283974	205074	160939
Пасив	Короткострокові кредити банків	0	0	0
Співвідношення		оптимальне	оптимальне	оптимальне
Повільноліквідні активи \geq Довгострокові пасиви				
Актив	Запаси, довгострокова дебіторська заборгованість	17670	25769	33182
Пасив	Довгострокові зобов'язання	2839	2783	1730
Співвідношення		оптимальне	оптимальне	оптимальне
Важколіквідні активи \leq Постійні пасиви				
Актив	Необоротні активи	354403	431421	499849
Пасив	Власний капітал	809639	821211	837606
Співвідношення		оптимальне	оптимальне	оптимальне

Структура активів УДЦР за даними балансів

(тис. грн)

Показники	2015 рік	Питома вага, відс.	2016 рік	Питома вага, відс.	9 місяців 2017 року	Питома вага, відс.	Абсолютне відхилення, +/-		Відносне відхилення, відс.	
							2016 до 2015 р.	9 міс. 2017 до 2016 р.	2016 до 2015 р.	9 міс. 2017 до 2016 р.
							Нематеріальні активи	46443	5,6	48544
первісна вартість	113054	13,8	125242	14,9	126395	14,1	12188,0	1153,0	10,8	0,9
накопичена амортизація	66611	8,1	76698	9,1	84939	9,5	10087,0	8241,0	15,1	10,7
Незавершені капітальні інвестиції	54151	6,6	64033	7,6	90730	10,2	9882,0	26697,0	18,2	41,7
Основні засоби	238992	29,1	303968	36,1	351357	39,3	64976,0	47389,0	27,2	15,6
первісна вартість	565481	68,8	668249	79,5	753808	84,4	102768,0	85559,0	18,2	12,8
знос	326489	39,7	364281	43,3	402451	45,0	37792,0	38170,0	11,6	10,5
інші фінансові інвестиції	1800	0,2	1800	0,2	1800	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Довгострокова дебіторська заборгованість	13017	1,6	13076	1,6	14506	1,6	59,0	1430,0	0,5	10,9
Запаси	4653	0,6	12693	1,5	18676	2,1	8040,0	5983,0	172,8	47,1
виробничі запаси	4653	0,6	12693	1,5	18676	2,1	8040,0	5983,0	172,8	47,1
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	37347	4,5	40120	4,8	43562	4,9	2773,0	3442,0	7,4	8,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками:										
за виданими авансами	44554	5,4	44400	5,3	32452	3,6	-154,0	-11948,0	-0,3	-26,9
з бюджетом	20628	2,5	14866	1,8	2759	0,3	-5762,0	-12107,0	-27,9	-81,4
у тому числі з податку на прибуток	14528	1,8	7648	0,9	2485	0,3	-6880,0	-5163,0	-47,4	-67,5
Інша поточна дебіторська заборгованість	200196	24,3	118352	14,1	82213	9,2	-81844,0	-36139,0	-40,9	-30,5
Гроші та їх еквіваленти	158327	19,3	176696	21,0	211053	23,6	18369,0	34357,0	11,6	19,4
Витрати майбутніх періодів	186	0,0	230	0,0	103	0,0	44,0	-127,0	23,7	-55,2
Інші оборотні активи	1877	0,2	2202	0,3	2712	0,3	325,0	510,0	17,3	23,2
Баланс	822171	100,0	840980	100,0	893379	100,0	18809,0	52399,0	2,3	6,2